

TÜRK DİL KURUMU HABERLERİ

Ayda bir yayımlanır

HAZİRAN 1970

Sayı: 13

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-144/1

TÜRKÇÜLÜK VE TÜRKÇE

Türk Dil Kurumunun düzenlediği hafta sonu konuşmaları dizisinde, 2 Mayıs 1970 cumartesi günü saat 15.30'da Rıdvan Çongur konuşmuştur. "Türkçülük ve Türkçe" adlı bu konuşmasında Çongur, "Türkçülüğün 150 yıllık bir geçmişi var. Türkçecilikle başlayan bir akımdır Türkçülük. Öz Türkçeciliğin öncüleri Türkçülerdir" diye söze başlamış ve Türkçülükle özleştirilmeciliğin birbiriyle iç içe olduğunu, dilde özleştirme gerekmesinin Tanzimat'ta ulusal bilinçlenmeyle başladığını belirtmiştir. Ahmet Vefik Paşa, Şipka Kahramanı Süleyman Paşa, Şemsettin Sami gibi Türkçü ve Türkçeci yazarların çabalarını anlatan konuşmacı, *Genç Kalemler* dergisi ve o dönem genç kuşak yazarlarının dilde özleşme istekleri üzerinde durmuş, Ziya Gökalp'ın Türkçecilik konusundaki görüşlerine değinmiştir. "Ulusun ulus olmasında başlıca etkenin dil olduğu bir gerçektir" diyen konuşmacı, Cumhuriyet dönemindeki Türkçecilikten söz etmiş, Atatürk'ün dili özleştirme çalışmalarına değinmiş ve Sadri Maksudi Arsal'ın dil özleşmesi çabaları üzerinde ayrıntılı olarak durmuştur. Bugün ulusçuluğu (milliyetçiliği) çıkarları için araç olarak kullananlar bulunduğunu, bunların durmadan TRT'ye ve Türk Dil Kurumuna saldırdıklarını söyleyen Çongur, sözlerini şöyle bitirmiştir: "Bugün, 'milliyetçiyiz' deyip de Osmanlıca özlemi çekenlere Şemsettin Sami tam yüz yıl önce gereken karşılığı vermiştir."

PROF. DR. MELÂHAT ÖZGÜ KÜLTÜR DEVRİMİMİZ ÜZERİNE KONUŞTU

Türk Dil Kurumunun Mayıs ayı hafta sonu konuşmalarının ikincisinde, 9 Mayıs 1970 cumartesi günü saat 15.30'da Prof. Dr. Melâhat Özgü konuşmuş ve "Kültür Devrimimiz"i anlatmıştır. "Kültür"ün çeşitli tanımları üzerinde duran Prof. Dr. Özgü, kültürü yaratanların büyük kişiler olduğunu söylemiştir. Kültür yaratan dünya sanatçıları da anan konuşmacı, bizde kültür alanında bir devrim gerektiğini ilk anlayanın Atatürk olduğunu belirtmiş ve Atatürk'ün dil devrimi başta olmak üzere kültür alanındaki devrimlerini anlatmıştır. Ulusal kültür konusunda çok düşünen Atatürk'ün, edebiyat ve sanatın kültür alanındaki yerini belirtirken, "Edebiyat ile sanat yürekten gelir" dediğini söyleyen Prof. Dr. Özgü, kültüre devletin sahip çıkmasının gerekliliği üzerinde durmuştur. "Kendimize özgü bir kültürümüz var, ama bu alanda yeterince araştırma yapılmamıştır" diyen konuş-

macı, halkçı bir kültür oluşturmaktan da söz ederek, "Acaba halk düşüncesinden bir felsefe çıkarabilir miyiz? diye düşünmemiz gerekir" demiştir. Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumunun eski Türk kültür yapıtlarını gün ışığına çıkardığını ve çıkarmakta olduğunu dile getiren Prof. Dr. Özgü, sözlerini bitirirken, "Kültür devriminde amansız bir savaşıydı Atatürk. Ödevimiz onun açtığı yolda, aydın ve yaratıcı olmaktır" demiştir.

PROF. DR. ZEYNEP KORKMAZ
"DİL DEVRİMİ ULUSAL BİR AKIM OLMA MUTLULUĞUNA
ERİŞMİŞTİR" DEDİ

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-144/1

Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, 16 Mayıs 1970 cumartesi günü saat 15.30'da Türk Dil Kurumunda yaptığı "Dilde Evrim ve Devrim" adlı konuşmasında, "Dil devrimi ulusal bir akım olma mutluluğuna erişmiştir" demiştir. Dilin zaman içinde durmadan değişen bir varlık olduğunu, bunun, dilbilimin kabul ettiği bir görüş olduğunu belirten Prof. Dr. Korkmaz, dildeki değişme-gelişme olaylarını anlatmıştır. "Dil, bir ulusun kültürü ile yakından ilgilidir. Kültür düzeyi yüksek olan ulusların dilleri de gelişmiştir" diyen konuşmacı, dilin bilimsel tanımını yapmıştır. Türk dil devrimini gerektiren tarihsel ve toplumsal olayları özetleyen Prof. Dr. Korkmaz, "Dile uzanacak sihirli bir el gerekliydi, dil devrimi işte o sihirli eldir. Atatürk Türk diline gerçek yönünü çizmiştir" demiştir. Devrim yoluyla dili geliştirmek yersizdir diyenlere de bilimsel karşılıklar veren konuşmacı, "Ozanlar ve yazarlar, dili istedikleri gibi kullanmakta elbette özgürdürler" demiş ve Türkçenin doğal kaynaklarına ve yapısına uygun sözcükler türetmenin gerekliliği üzerinde durmuştur. Prof. Dr. Korkmaz, daha sonra şunları söylemiştir: "Bugün yalnız ve yalnız, Türk dil devriminin daha başarılı olması için yöntem konusunda tartışmalıyız, bu tartışmalar dilin gelecekteki akışına ışık tutacaktır. Dil devrimi ulusal bir akım olma mutluluğuna erişmiştir."

CEYHUN ATUF KANSU
TÜRK DİL KURUMUNDA
ŞİİRLERİNİ OKUDU

Türk Dil Kurumunun düzenlediği "Çağdaş bir Türk sanatçısıyla söyleşi" dizisinin sonuncusunda, 23 Mayıs 1970 cumartesi günü saat 15.30'da Ceyhun Atuf Kansu konuşmuştur. "Bir ozanın hayatı ulusal dil içinde bir tarihtir" diye söze başlayan Kansu, kendi şiirinin öz kaynağının halk olduğunu söylemiş ve "Ben Pan ustanın ozanım, yani halkın ozanım; halk çalgıcısıyım ben, ince sestem yana değilim" demiştir. Şiirlerinin olaylardan çıktığını, olaylarla dizeleştirdiğini, izlenimci bir ozan olduğunu belirten sanatçı, Anadolu'da, Anadolu'yu üzerinde yaşanılacak bir toprak haline getirmek için ozanca savaşılmaması gerektiğini anlatmıştır. Daha sonra, divan şiirinin halkçı bir şiir olmadığını, bir üst tabaka şiiri olduğunu söyleyen Kansu, "Son zamanlarda Osmanlı'da bir dönüş eğilimi var; Osmanlı toprak düzenine, Osmanlı yönetim biçimine, Osmanlı diline dönlün isteniyor ve işin garibi, bu, devrimcilik adına yapılıyor. Olmaz böyle şey." demiştir. Dinleyicilerin genel sanat konusunda ve konuşmacının sanatçı kişiliği üzerine sordukları sorulara da karşılıklar veren Kansu, toplantının sonunda kendi şiirlerini okumuştur.

TÜRK DİL KURUMU HABERLERİ

Ayda bir yayımlanır

MART 1966

Sayın Orhan Şaik Gökçay
Kayışdağı Cad. 124/1
Göztepe-İstanbul

TÜRK DİL KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN ŞUBAT TOPLANTISI

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 0fg-144/2

Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu 4 şubat 1966 cuma günü Türk Dil Kurumu merkezinde 1966 yılının ilk olağan toplantılarından birini yapmış ve iki gün süren bu toplantıda Kurum'un yönetim işleriyle bilimsel çalışmaları görüşülmüştür. Yönetim Kurulu'nun bu yıl yapacağı ikinci toplantı mayıs ayındadır.

TÜRK DİL KURUMU'NUN "BASIN DİL ÖDÜLÜ"nü KAZANANLAR BELLİ OLDU

Türk Dil Kurumu'nun, Türkçenin özleşmesine emek veren ve özen gösteren basın üyelerine her yıl vermekte olduğu "Basın Dil Ödülü"nü, bu yıl, Erzurum'da çıkan *Milletin Sesi* gazetesinden Hikmet Barhoğlu ve Ankara'da çıkan *Yeni Tanin* gazetesinden Ergün Tuncalı kazanmıştır.

Basın - İş Sendikası'nın görevlendirdiği Yurdakul Fincancıoğlu, Bekir Çiftçi ve Hüseyin Korkmazgil ile Türk Dil Kurumu'ndan Hikmet Dizdaroğlu, Cahit Öztelli, Salâh Birsal ve Naim Tirali'den kurulu Türk Dil Kurumu Basın Dil Ödülü Seçici Kurulu 18 şubat 1966 cuma günü saat 15.00'de Kurum'da toplanmış; Seçici Kurul, yaptığı incelemeler sonunda, haber ve başlıklarıyla Türkçenin özleşmesi yolunda çaba gösteren *Milletin Sesi* gazetesi yazı işleri görevlilerinden Hikmet Barhoğlu ile "Dış Yorum" köşesinde yazdığı fıkralarındaki dil tutumundan dolayı *Yeni Tanin* gazetesi fıkra yazarlarından Ergün Tuncalı'ya 1966 yılı "Türk Dil Kurumu Basın Dil Ödülü"nü vermiştir.

TÜRK DİL KURUMU'NUN DİL ÜZERİNE KONUŞMALAR DİZİSİ BU AY SONA ERİYOR

Türk Dil Kurumu'nun 1965 - 1966 dönemi için düzenlediği dil konuşmaları dizisinin dördüncü ayı başlamıştır. Kavaklıdere'deki Kurum merkezinin toplantı salonunda her hafta cumartesi günleri saat 16.00'da yapılan ve herkese açık olan bu bilimsel ko-

nuşmalar dizisinin şubat programında Türk Dil Kurumu Başkanı Ağâh Sırrı Levend, *Ali Şir Nevâi*; Orhan Şaik Gökyay, *Eski Edebiyatımızda Şiir Anlayışı* ve Prof. Dr. Reşat İzbirak, *Coğrafya Terimlerimizdeki Değişme ve Gelişmeler* üzerine konuşmuşlardır.

Dil üzerine konuşmalar dizisinin son konuşmalarını 5 mart 1966 cumartesi günü saat 16.00'da Macar Türkoloğu Dr. G. Hazai, *Dil Çalışmalarının Makineleştirilmesi* ve 12 mart 1966 cumartesi günü saat 16.00'da Sâti Erişen, *Hüseyin Rahmi Gürpınar* üzerine yapacaktır. Mart ayı içinde yapılacak bu iki konuşma ile Türk Dil Kurumu'nun 1965 - 1966 dönemi için düzenlediği dil üzerine konuşmalar dizisi sona ermiş olacaktır.

TÜRK DİL KURUMU'NUN YENİ YAYINLARI

Türk Dil Kurumu, 1966 yılının şu ilk aylarında birkaç yeni yayını okurlara sunmuş bulunmaktadır. Daha önce çıktığı haber verdiğimiz, Ömer Asım Aksoy'un *Atasözleri ve Deyimler*; Ağâh Sırrı Levend'in *Ali Şir Nevâi I* adlı yapıtlarından başka, *Tarama Sözlüğü II*, *Derleme Sözlüğü II* ve *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten 1964* adlı bilimsel yapıtlar da çıkmış bulunmaktadır.

Türk Dil Kurumu Tanıtma Yayınları arasında da Ali Püsküllüoğlu'nun hazırladığı iki kitap çıkmıştır; bunlardan biri *Öz Dilimiz*, öteki de *Konuşmalar* adını taşımaktadır.

Bunlardan başka, elde hiç kalmamış olan *Türkçe Sözlük*'ün yeniden gözden geçirilmiş yeni basımı da ilerlemiştir. Kısa bir zamanda tükenen *Yeni İmlâ Kılavuzu*'nun ikinci basımı da mart içinde bitmiş olacaktır. Basılmakta olan yapıtlar arasında Tahir Nejat Gencan'ın *Dilbilgisi* adlı kitabıyla Hikmet Dizdaroğlu'nun *Dilcilere Saygı* adlı düzenlemesi ve *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten 1965* adlı yıllık da vardır. Bu yapıtların kısa bir süre içinde okurlara sunulmasına çalışılmaktadır.

TÜRK DİLİ DERGİSİNİN "TİYATRO ÖZEL SAYISI" HAZIRLANIYOR

Türk Dili dergisinin önümüzdeki sayılarından biri *Tiyatro Özel Sayısı* olarak hazırlanmaktadır. Söz konusu sayıda tiyatronun estetik yönü ele alınacak, oyun yazarlığı, sahneye koyulculuk, oyunculuk, dekor gibi konularda dünya tiyatrosunun en yetkili kişilerinin yazıları verilecektir.

Türk Dili dergisinin daha önce hazırladığı şiir, deneme, günlük, eleştiri ve roman özel sayıları gibi *Tiyatro Özel Sayısı*'nın da bir başucu kitabı olacak nitelikte hazırlanmasına çalışılmaktadır.